

Han skal bringe Folkene Ret

Taler

Viggo Ullmann

1 En af de Skjønneste Skildringer af hvad Kristus skulde være for Menneskene, til
aandelig Reisning og hjertelig Tilfredsstillelse for dem, er den, Profeten Jesaias
giver i det 42de Kap., hvor det bl.a. heder: "Ret skal han bringe Folkene, trätte
vil han ikke, ikke raabe, ikke lade sin Røst høre paa Gaderne, det knækkede Rør
5 vil han ikke bryde, den rygende Tande vil han ikke slukke; indtil han faar bragt
Dommen til Sandhed, han mattes ei og trættes ei, til han faar sat Skikk paa Jord,
og fjerne Strande bier paa hans Lov -- Saa siger Herren Almægtige: Jeg gjør ham
til Folkets Midler, til Hedningers Lys, til at aabne blinde Øine, til at føre Fanger
ud af Fængslet, af Fangeburet dem, som sad i Mørke".

10

Her i disse Ord er samlet som i et eneste Billede al den Herlighed,
Kristendommen skulde føre med sig, og det er værdt at lægge mærke til,
hvorledes Profeten langt fra blot lægger Vægten paa, hvad den skal blive for det
enkelte Menneskes Salighed; nei, med lige stor Styrke fremhæver han, hvordan
15 den skal blive en Verdensmagt og en kraft i Samfundslivet.

20

Det, Kristendommen vil, er jo dog den simple Ting at gjøre os til Mennesker,
hverken mere eller mindre; thi ved Synden er det umenneskelige, det dyriske og
djævelske, kommet ind i os, og det var dette, den anden Adam beseirede, og som
han vil hjælpe alle sine ud af lidt efter lidt, indtil de helt er blevet Mennesker
igjen, som de var før Syndefallet, helt har vundet igjen Guds billedet, er blevet
fuldkomne, som deres Fader i Himmelen er fuldkommen. Men netop derfor
kan intet menneskeligt være Kristendommen uvedkommende, intet af Livet,
hverken Hjemmets eller Samfundets Liv, være betydningsløst for den Kristne.

25

Det er meget træffende, hvad Bjørnson gjør gjældende i "Kongen", at
Samfundstilstanden med dens større eller mindre Frihed, Oplysning og
Sandhed er som den Luft, vi indaander, og derfor blot at tale om "den indre
Frihed", blot at lægge Vægten paa det personlige Salighedsliv hos den enkelte

uden at tænke paa hele Tilstanden i Samfundet, det er som at give en Syg virksomme Lægemidler, men samtidig lade ham ligge i fordærvet, giftsvanger Luft. Det sidste modarbejder jo Virkningen af det første.

- 35 Saa er det dette, Jesaia først fremhæver om Messias, at han skal bringe Folkene Ret; det er det, vi denne gang skulde se lidt nærmere paa. Hedenskabet endte med, at alle de historiske Folk paa Keiser Augusts tid var blevet kobled sammen under Romervældet og styredes som elendige Trælle af Romerkeiseren, der samlede al Magten i sin Haand og var den eneste Øvrighed, medens
- 40 Menneskene stod der retsløse overfor den yderste Vilkaarlighed - man tænke blot paa, at Paulus trods den Lov, der forbød at piske romerske Borgere, blev hudstrøget otte Gange - med et hjerteskjærende Trællevæsen, en forfærdelig Standsforskjel, en til det yderste gaaende Ringeagt for Folkenes Eiendommeligheder og naturlige Ret til at styre sig selv. Med dette - for ikke at
- 45 tale om den sædelige Tilstand - endte den Verden, som ikke kjendte Gud.

- Men saa tog kristendommen fat. Den bad de Kristne være taalmodige og foreløbig finde sig i Uretten og Trykket, give Keiseren hvad Keiserens var og lyde Øvrigheden, saa ilde den bar sig ad, fordi Kristendommen trængte Tid; thi
- 50 den vilde gjøre sin Gjerning grundigt. Kaste det hele overende med en eneste Gang vilde intet have nyttet, det vilde bare blevet til Udvorteshed og havde fremkaldt et Atterslag bagefter. Nei, langsomt, ad den indre Vei skulde det gaa, under mange tilsyneladende Tilbageskridt og dog i Grunden altid fremad, saa Folkene mere og mere naaede sin Ret.

- 55 Vi har i denne Sammenhæng en Betegnende Ytring af vor Herre. Der kom engang en af Folket hen til ham og sagde: "Mester, sig min Broder, at han skifter Arv med mig". Men han sagde til ham: "Menneske, hvo har du sat mig til Dommer eller Deler over Eder?" Og han sagde til dem: "Ser til og vogter Eder
- 60 for Gjerighed; thi Ingens Liv bestaar i hans Gods, i det, at han har Overflod".

- Hvorfor kunde nu ikke Herren gjerne have gjort, hvad Manden bad om? Han var dog kommet for at "bringe Folkene Ret", og denne "Mand af Folket" trængte aabenbart til Hjælp for at faa sin Ret igjennem. Ja, lad os tænke os om, Herren
- 65 maatte have inladt sig paa et rent juridisk Anliggende, han maatte have undersøgt den anden Broders Grunde ifølge de bestaaende Love og saa maatte han have afsagt en Dom, som ikke vilde havt Spor af Betydning, hvis ikke Broderen frivillig havde rettet sig efter den. Det hele var blevet til Kiv og Trætte,

70 til Udslag af stygge Lidenskaber. Nei, det, Herren sigtede paa, var at hjælpe
Hjerterne af med dette at være bundet i ussel Selviskhed til Godset og Gullet.
Kom først hans Liv i Aand og Begeistring ind hos et Menneske, da vilde det ikke
gøre sig skyldig i slig lav Tankegang som hin Broder, og først da fik det hele
noget at betyde. Thi selv om Broderen havde ladet sig befale eller overtale til at
75 dele Godset, var der derfor vundet noget for det ægte Menneskeliv paa Jorden?
Et Menneske havde faaet sin Begjærlighed efter Penge tilfredsstillet, fra en anden
var hans Rov blevet vristet, det var det Hele, og det behøvedes der ingen
Kristendom for at faa istand, det kunde den gang som nu den koldeste Statslov
sørge for.

80 Med andre Ord, Kristendommen skulde ikke komme som noget Paabud eller
som en Straffelov, der tvang Menneskene med Magt. Saa kunde Gud have gjort
det, han kunde have presset Menneskene, som ingen Pavemagt siden formaaede
det; men havde han derved bragt Folkene Ret? Nei, Had og Trods og tusindfold
85 verre Tilfælde end nogensinde.

Som i alle Tilfælde saa ogsaa i hint Tilfælde med de to Brødre, det var Hjertet
han vilde vinde, saa kom det rette af sig selv. Det at hjælpe Menneskene ud af
Bekymringerne for Penge og det visse Levebrød, give dem som Faddergave i
90 Daaben den deilige Tilladelse til at lade hver Dag have nok i sin egen Plage og
leve som Barnet uden at sørge over den Dag imorgen, og dertil ogsaa aabne dem
Adgang til at skaffe Guds Sag paa Jorden Fremgang ved at offere af sit Gods til
bedste for Sagen, se, det kunde ingen Lov faa i Stand, kun det Liv i de høieste
ideale Forbilleder, som Kristendommen gav Adgang til hernede. Men var først
95 det Sindelag fremme, da gav den ene Broder med Glæde den anden, selv om han
ikke havde Spor af juridisk Forpligtelse dertil.

Dette er et Exempel paa den langsomme, men sikre Vei, Kristendommen har
gaaet for at "bringe Folkene Ret" - ved først at blødgjøre, forædle Hjerterne og
100 saa lade Virkningerne komme frem deraf som Axet af Sædekornet.

Vi kan taget et andet Exempel: Trællevæsenet. Jøder og Hedninger var paa Kristi
Tid enige i at betragte Trællene med den yderste Ringeagt. "Det er forbudt at
lære en Træl Loven", sagde Farisæerne. "Som om Himlen brød sig om Trælle!"
105 var et vanligt Mundheld blant Hedningerne.

Men saa var det engang, at der til Apostelen Paulus, som da opholdt sig i Rom,

kom en stakkars Usling af en Træl, Onesimos, som havde plyndret sin Herre,
110 den kristne Filemon i Kolossæ, og flygtet med sit Rov til den store Verdensby,
hvor alle Kjæltringer strømmede sammen. Her havde han ventelig ødet sit Rov
bort og stod nu blottet for alt med Hungersdøden for Øie, indtil han ved et eller
andet Tilfælde, vi ikke kjender til, stødte sammen med sin Herres gamle Ven
Paulus, der tog sig lige saa kjærlig af denne usle Synder - og det uagtet han slet
115 ikke hørte til "de værdige Trængende" - som hans Mester i sin Tid havde taget sig
af Toldere og Skjøger.

Dette kunde ikke andet end gjøre det dybeste Indtryk paa Onesimos, og han
blev Kristen. Saa sendte Paulus ham tilbage til hans Herre med dette mageløse
120 lille Brev, vi endnu har, hvori han spøgende melder Filemon, at Onesimos -
navnet betyder "den Nyttige" - som før kun havde svaret altfor daarligt til sit
Navn, nu virkelig var blevet dem begge nyttig; thi nu var han Kristen. Og derfor
er han ikke længer en Træl, men en elskelig Broder, som Paulus er overbevist
om, at Filemon vil tage lige saa kjærlig imod, som om han havde været Apostelen
125 selv, og glemme alt, hva der havde været ham og hans nye Broder i Kristus
imellem.

Paulus taler ikke et Ord til Filemon om at give Onesimos Friheden, men kan vi
tvivle et eneste Øieblik paa, at der ikke længere var Tale om Trælleforhold der?
130 Nei, nu blev sikkerlig Onesimos der i Huset, hvad Tjenestepigen - og det vilde i
de Dage sige Trælkvinden - Rode var i Johannes Markus's, Evangelistens,
Moders Hus. Der i det Hus var det vigtigste Samlingssted for de Kristne, og der
var man ogsaa sammen den Sorgens Aften, da Peter var blevet kastet i Fængsel
og den lille Menighed forudsaa Døden for sin kjæreste Forkynder og Nød og
135 Forfølgelse for sig selv. Saa var de sammen i Bøn og med dem Tjenestepigen
Rode, der, som vi kan se af hvad der siden fulgte, hjertelig delte sit Herskabs Tro
og bedste Tanker. Medens de nu er samlede derinde, blir Peter af Herrens Engel
befriet af Fængslet, kommer til Huset, hvor de Kristne er, og banker paa, og
Rode gaar saa ud for at lukke op. Hun blir saa sjæleglad, da hun hører, at det er
140 Peter, som staar udenfor og banker, at hun glemmer at lukke op, bare springer
ind og forkynder Jubelbudskabet, at Peter staar udenfor.

See, sadan var det at være Tjenestepige i de Kristnes Huse - og Markus's Moder
var tilmed en rig og fornem Dame - ; paa samme Tid som det faldt af sig selv, at
145 netop Rode lukkede op, paa samme Tid altsaa som hun røgtede sin Gjærning
som Tjenestepige saa fuldt som før, paa samme Tid staar hun jævnsides med sit

Herskab og Herskabets Venner i hvad der dybest ligger dem paa Hjerter og er optaget i deres Kreds; hun er sin Frues Tjenestepige, men hun er ogsaa hendes Veninde.

Det er noget af det skønneste ved hele den grundvigske Bevægelse, at dette samme Forhold er kommet saa fuldt frem igjen blant dem, som har sluttet sig til den. Det har altid været fremme, hvor der har været levende Kristendom paa Jorden, og findes vist den Dag i Dag i mange andre Kredse end de grundvigske, 155 skjønt jeg ikke har seet det andetsteds hertilands. Naar derfor vore Modstandere blandt de ortodoxe Teologer har bebreidet os al vor formentlige Løshed og Lethed, da kunde jeg mangen Gang, hvis det ikke havde taget sig farisæisk ud, havt Lyst til at spørge de høie Herrer, om nu de havde i sit Hjemliv saapas meget synlig Frugt af denne sin patente Kristendom, at de behandlede sine 160 Tjenestepiger som Markus's Moder behandlede Rode; for vi "Grundvigianere" prøver da ialfald efter bedste Evne at gjøre det.

Jeg tror nok imidlertid Søren Kierkegaard i sin Tid havde Ret, naar han overfor 165 "den officielle Kristendom" spottende talte om den Forfærdelse, det vilde vække, hvis en opvartende Tjener ved et Gallataffel tiltalte en Høiærværdighed med "Broder Biskop".

Der gaar en Historie nu om Dagen - jeg ved ikke, om den er sand, men er den det ikke, fortjener den at være det - om en høikirkelig Præst inde i Kristiania, der nylig i sin Dagligstue kom i Ordskifte med en Høiskolelærer og endte Trætten med de Ord, at det, den Anden for med, kunde han gaa ud i Kjøkkenet med, det passede sig ikke at komme med slig inde i Dagligstuen. Og Præsten sagde sandere, end han maaske selv vidste om. Thi den Høiskolelærer, han staar paa 175 Høiden af Tidens Dannelse og Aandsmagt, og dog har han gjort mangfoldige Smaafolk, Tjenestepiger indbefattede, hjertelig glade og levende i de samme store Aandstanker, han selv lever i. Men slig kan kun levende Kristendom gjøre.

De, som da har levet sig ind i dette at leve med sine Tjenestefolk som sine ligestillede Venner, fordi der er noget større - den fælles Kristentro - som forener dem, end det tilfældige, der skiller dem, de har da ogsaa i den Sag faaet Erfaring for, at Kristus har bragt Folkene Ret; thi alt Trællevæsen, enten det nu bestaar i en lovbestemt Samfundsindretning eller kun i en uoverstigelig Kløft mellem 185 Herskab og Tjenere, er aabenbart en Følge af Synden og i sin dybeste Grund

skrigende Uret mod de Tjenende. Og hvor meget mere da ikke i Hans menighed, som selv tog Tjenerskikkelsen paa sig og sagde: I ere alle Brødre?

190 Men naar da Kristendommen skulde bringe Folkene deres Ret i denne Sag, da gjorde den det ikke heller her ved at gribe ind i det Bestaaende med Vold og Paabud. Hvad sligt vilde have ført til, fik man se ved det latterlige Forsøg i den franske Omvæltning paa at gjøre alle Mennesker til "buxeløse" Brødre ved at kappe Hovederne af alle Aristokrater. Nei, saaledes bar ikke Kristendommen sig
195 ad. Den gjorde ikke noget Angerb paa Trællevæsenet, prækede ingen ulykkessvanger Trællekrig, æggede ikke sine Onesimos'er til at stille sig i Spidsen for en Revolution. Men den bragte ind blandt Menneskene lidt efter lidt en Frihed, der voxte op til en uovervindelig Fiende af alt Tyranni, og den forkyndte en guddommelig Ligestillethed og et Broderskab, som lod Forskjellighederne i
200 Gjøremaal osv. blive staaende, men gjorde Trællevæsenet mere og mere umuligt.

Det er eiendommelig lærerigt, at da Statskirken i det 4de Aarhundrede var kommet op, indtraadte der et Atterslag mod Bevægelsen. De høikirkelige, til
205 Keiseren støttede Bisper og Teologer erklærede det for samfundsfarligt at give Trælle fri, ja paastod trods sin Retlærthed forresten, at det var under Paulus's Værdighed at tage sig af en borttrømt Slave. De dannede sig en Paulus i sit Billede. Men da saa den vesterlandske Menighed var blevet fri igjen, og Livet blomstrede fagert op paany i den første gode Pavetid - da Paverne endnu ikke
210 havde fundet paa at ville være Kristi Statholdere og trælbinde Kirke og Folk, men bestod af saadanne Mænd som Gregor den store, Englands Apostel - da fik Trællevæsenet et Dødsstød, det aldrig forvandt. Den bundne Menighed blir bagstræversk, den frie Menighed gjør de store Fremskridt.

215 Og det er ikke blot Trællevæsenet og Forskjellene i Hjemmet, Kristendommen lagde og lægger Mine under, den har ogsaa fra sin tidligste Fremkomst havt et Horn i Siden paa al Standsfordom i Samfundslivet og har ogsaa her stadig arbeidet paa at bringe Folkene Ret. Lukas nævner den tilsyneladende uskyldige og ubetydelige Ting, at da Sendebudene fra Kornelius kom til Peter i Joppe,
220 boede Apostelen i Simon Garvers Hus. Men Ytringen er ikke tilfældig, der ligger Spiren til en hel Verdensomvæltning i dette Apostlens Valg af Bolig. Efter den jødiske Opfatning var nemlig en Garver uren og lige saa lidt en Jøde mere som f. Ex. en Tolder eller en Spedalsk. Det var den daglige Berøring med døde Dyrs Kropper og Huder, som havde fremkaldt denne Afsky overfor et saa uskyldigt

og retmæssigt Haandværk. "Verden kan ikke hjælpe sig uden Garver", hed det blandt Farisæerne, "men ve den, som er Garver". Men netop det forstødte og forskuede i disse Menneskers Stilling drev dem til med Jubel at tage imod Forløsningens Budskab, og som Herren selv havde trodset Fordommene mod
230 Tolderne, saa gjorde Peter det overfor en Mand som Simon Garver.

Og det pegte paa Udviklingen, Kristendommen vilde føre Menneskene ad, at erkjende ethvert hæderligt Arbeides Ære selv inden det ydmygske Yrke. Medens Grækerne og Romerne havde seet med yderste Ringeakt ned paa det legemlige
235 Arbeide, skulde Kristendommen komme til mere og mere at hædre det, indtil vi nu er kommet saa langt i Verden, at man ialfald ikke længere tør tale med Ringeakt om det, medens der inden Herrens Menighed, hvor den virkelig lader ham bringe Folkene Ret, ikke kjendes Standsfordomme, men som de ved, der f. Ex. kjender Livet i Valgmenighederne eller ved Høiskolerne, de i Klæde og de i
240 Vadmel samler sig med hinanden i Broderfølelse og vexler Ord om Livets høie Ting. Der er ikke mange menneskelige Ting, hvor man mere Gud til Ære maa prise Kristendommen for, hvad den har gjort.

Og som det efter mange Kampe lykkedes Kristendommen i sin Tid at sprænge
245 det vældige Romerrige fra hinanden, opløse det igjen i de gamle særskilte Lande og Folk, saa de enkelte Folkeeiendommeligheder kunde komme til sin Ret igjen og løse sine Opgaver, saaldedes kan man den Dag i Dag se det, at med hver virkelig frugtbar Kristenvækkelse kommer der nyt Liv igjen i Folkeligheden. Og den hører saa fuldt som noget med til Folkenes Ret, det ved enhver, som elsker
250 sit Land.

Vi kan se dette hos os selv. Da der ved Aarhundredets Begyndelse kom kristeligt Alvor her tillands, saa fulgte Sansen for det norske Maal og Tankesæt efter som af sig selv. Ikke havde en Henrik Wergelands og Ivar Aasens Tanker naaet saa
255 langt frem over i vort Bondefolk, som de har gjort, hvis ikke en Hauge og en Grundtvig havde gaaet i Forveien. Og særskilt har det jo vist sig, at der, hvor man har begyndt at slutte sig til den Menighedsvækkelse, der er gaaet ud fra den sidste, er der vaagnet en levende Sans for Norge og Norskhed. Og i nærmeste Forbindelse hermed staar Friheden, denne vigtigste Del af Folkenes Ret; alvorlig
260 og hjertelig Kristentro fører, som alle Tider viser, selv de mest forskellige Retninger hen til Frihedsarbeidet. Hos os kan for Tiden to saa afvigende Tankeganges Tilhængere som Grundtvigs og L. Oftedals kjæmpe Ryg mod Ryg i denne Sag.

Det er lærerigt at lægge Mærke til, hvorledes de frie Forfatninger er kommet frem i Kristenheden. Det var det stærkeste Udslag af Middelalderens Kristentro, som oprindelig gav Stødet til dem, Korstogene nemlig. Da de kristne Riddere i brændende Nidkjærhed for Guds Ære havde revet det hellige Land med Kristi
 270 Grav ud af de Vantroes Hænder, stiftede de et nyt Rige dernede med Jerusalem til Hovedstad og indbød Folk af de forskjellige Stænder at komme derhen fra Europa. Af sig selv fulgte det, at skulde de faa Folk til at bo der, maatte de indrømme dem Frihed, for det var lidet tillokkende Forhold der ellers. Og saaledes kom det efterhaanden dertil, at Magten blev delt mellem Kongen i
 275 Jerusalem og en Rigsdag, som bestod af to Kamre, der med Kongens Stadfæstelse gav Landet Love, et Overhus af Adel og Præsteskab, et Underhus af Borgere. Folk, som kom tilbage til Europa fra "Gravriget", talt med Beundring om denne Statsforfatning; fornemmelig hendte det i England, og Folket der erobrede sig snart en lignende, som saa blev Moder til alle vore Dages frie
 280 Forfatninger.

I Ordets bogstaveligste Forstand skylder saaledes Folkene Kristendommen sin Frihed. Det kunde synes, at den franske Omvæltning peger ganske andensteds hen, denne Revolution, som Fritænkerne jo triumferende peger paa, naar de vil
 285 vise, hvad deres Mænd har udrettet, hvad en Voltaire og en Rousseau har været for Menneskene. Men selv om man ikke vil tage Hensyn til den store Betydning, det havde for Frankrige, at dets Hære havde hjulpet de nordamerikanske Fristater i deres Kamp med England og derover lært den Frihed at kjende, som fra England var kommet til Amerika, saa forholder det sig paa en egen Maade
 290 med den Fritænkerbevægelse, som gikk forud for Omvæltningen og fremkaldte den. Oprindelsen til den franske Revolution er nok ikke fra først af den, men derimod den kristelige Vækkelse, som fra Kalvin af gikk ud over Frankrig. Efter mange lange Kampe, der havde bidraget til at staalsætte og dygtiggjøre Calvinisterne, fik de nemlig Religionsfrihed gennem mange Aar, og dette vakte
 295 en aandelig Kappestrid, der var ukjendt baade under den stramme Statskirke i Tyskland og Norden og i de pavelige Kirkestater. Calvinisterne søgte gennem Skrift og Tale paa sit franske Modersmaal at vinde Tilhængere, og deres Modstandere var saa nødte til at gjøre det samme, tale og skrive saa forstaaelig og saa hjertelig, som de blot kunde. Medens man ellers i Europa sank dybere og
 300 dybere ned i Sløvhed under Latinens og Stuelærdommens Herredømme, var der i Frankrig med Modersmaalet paa Høisædet et aandeligt Røre, der for hver Dag bragte mere Oplysning og folkelig Dygtighed med sig.

305 Der kan ikke være Tvivl om, at havde dette faaet Lov til at fortsætte sig
uforstyrret, vilde under den aandelige Bevægelse Frihedslivet have gjort Skridt
for Skridt frem over og Frankrig været sparet for utallige Lidelser. Men det
skulde afbrydes paa den raaeste og voldsomste Maade. Tyrannen Ludvig 14de
310 Paavirkning Protestanterne deres Frihed og gav dem Valget mellem at svinge
deres Overbevisning eller lide de strængeste Straffe, og Følgen var, at ved
Massemord og Landsforvisning blottedes Frankrig saa godt som for slige
Kristne, der kunde føre Fremskridtstankerne videre. Nu bredte de papistiske
Prælater sig i hele sin Hovmod og Herskesyge, og hvad der var endnu verre, for
315 at opretholde sin egen Magt, støttede og velsignede de det tyranniske og
grundfordærvede Hof, og saa havde jo Saltet aldeles mistet sin Kraft. Det blev
traadt under Fødder af Menneskene, Fritænkeriet maatte med
Naturnødvændighed blive det, som greb alle mere alvorlige Naturer, og hvad de
Kristne skulde have fuldbyrdet, det fuldbyrdede Voltaire og Rousseau. Thi den
320 Bevægelse, Protestanterne havde begyndt, kunde ikke stanses; men nu blev den
vild og gudløs og førte i Revolutionen ved Siden af alt det gode ogsaa sligt med
sig som Myrderierne og Kristendommens Afskaffelse.

Det er en fuldstændig Feiltagelse, naar Præsten Heuch i det Foredrag, han har
325 udgivet mod Chr. Bruun, hævder, at den Kristne ikke kan være med paa den
franske Revolutions Tanker, fordi de mandede ud i Kristenhad. Tankerne i sig
selv var og er gode, thi de vilde, oprundne som de var af den kristelige Vækkelse i
Reformationen, bringe Folkene Ret. Men Ulykken var, at Kristenfolket sveg
disse Tanker, gjorde Verden til sin Gud og overlod til Fritænkerne at høste de
330 Frugter, de Kristne vilde have høstet, hvis de havde blevet ved at være Lysets
Børn. Og vi lider den Dag i Dag under Følgerne af det; thi jo vældigere
Betydning Friheden fik for Folkenes Udvikling, desto mere maatte den
Misforstaaelse rodfæste sig, at det nødvendige Valg stod mellem Fritænkeri og
Fremskridt paa den ene Side, Kristendom og Stilstand paa den anden Side, og
335 det uagtet der ikke er gjort et eneste aandeligt Fremskridt de sidste 18-1900 Aar,
uden at de første Spirer til det ligger i Kristendommens tidligste Fremtræden.

Vi holder imidlertid paa nu her i Norden at arbejde os ud af denne
Misforstaaelse og netop i Kraft af, som en Udstrømning af vor Kristentro slutte
340 os til Folkenes Fremskridtsarbejde for Frihed, Lighed og Broderskab, og derfor
skønner vi ogsaa bedre og bedre, hvor sandspaad han var den gamle Israels

Profet, da han varslede om Jesus Kristus: "Ret skal han bringe Folkene".

345

Kilde

"Søndagstanker paa Folkehøiskolen", Skien, 1884.

Emner

Kristendom

350

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/han-skal-bringe-folkene-ret>

355

360

365

370

375

380